

Muistiinpanoja ja toimintaohjeita Teatterin Vallankumous keskustelutilaisuudesta

Konkreettisia keinoja ja ehdotuksia siitä mitä on tehtävä.

Muistiinpanot: Sanna Uuttu

ALUSTUS, Saana Lavaste & Saara Rautavuoma Teatteri 2.0sta

Kaksi teesiä tai väitettä

1. Teattereiden rakenteiden kriittinen tarkastelu
  2. Tuottajaosaamisen merkitys
1. Yksittäisiä esimerkkejä siitä mikä on olennaista tarkastella uudelleen. Rakenteet sekä VOS ja laajemmin - myös vapaalla kentällä. Rahoitusrakenteet, ammattiliitot jne. Kannatamme vos-rakenteen säilyttämistä, sen olemassaolo on tärkeä mutta **siinä on kiinni leijonanosa resursseista ja se on jaettava laajemmin.**
    - Yksi keino olisi työn jakaminen laajemmin.
    - Tekijyyden kiertäminen laajemmin.
    - Työsuhteiden määräaikaistaminen (ei mahdollista lainsäädännön puitteissa).
    - Erialaisten yhteistöiden lisääminen, esimerkkinä Avoimen näyttämön toiminta Lahdessa. Täytyykö jokaisessa VOS-talossa olla oma ensemble? Miten mahdollistetaan freelancereiden työskentely? Esimerkiksi Todellisuuden tutkimuskeskuksen residenssityöskentely Riihimäellä.
    - Johtajalla on huomattavasti vaikutusvaltaa kunkin talon sisällä.
    - Vapaan kentän toimintamuotojen kriittinen tarkastelu. Mikä onärkevin toimintamuoto nykyisten resurssien puitteissa kullekin ryhmälle? Kuinka monen ryhmän kannattaa pyrkiä pitämään omaa tilaa ja omaa henkilökuntaa? Onko mielekästä pyrkiä VOS-teattereiden kaltaisiin toimintamuotoihin vai keksiä kokonaan uusia toimintamuotoja?
    - Perustulo ja taiteilijoiden mahdollisuus työskennellä työttömyyskorvauksilla. Kyse on jo olemassa olevasta tilanteesta: miten pikkurikollisen leima poistetaan?
  2. Tuotannollinen osaaminen
Halu toimia eri taiteiden rajapinnoilla, halu toimia eri tiloissa, kansalaisaktiivisuuden ja yhteisöteatterin muodot. Tarkoittaa sitä,

että tuotannollinen osaaminen korostuu. Mikä tuottajan merkitys on? **Teatteritaiteen tuottajan koulutusohjelma puuttuu.**

Tällainen koulutuslinja tarvitaan. Tuottaja tukee taiteilijan työtä.

Tilanne nähdään ikään kuin tuottaja nitistäisi taiteilijan työtä - tämä on ongelma. Taiteilija-tuottaja -työparien löytäminen.

Kyky vastaanottaa ulkopuolelta tulevia ehdotuksia.

KYSYMYKSIÄ

Ennen kuin lähdetään miettimään mitä ja millä keinoin, täytyy kysyä **mitä kenttä haluaa**. On turha lähteä liikkeelle keinoista ennen kuin tiedetään miksi juuri tässä talossa/ryhmässä halutaan tehdä ja miksi.

Kun väite on kirkkaana mielessä keinot seuraavat perässä.

Rakenne ei saa määritellä mitä tehdään. Ensin on unelma, sitten rakenne tai olosuhde joka mahdollistaa sen. Ongelma on se, että rakenne määrittelee liikaa sitä mitä nähdään mahdollisena. Mitä haluan tehdä ja miksi, nyt, ja vasta sitten kysytään, miten se on mahdollista näillä resursseilla.

PANEELIKESKUSTELU

Maarit Pyökäri, teatterinjohtaja, Tampereen Työväen Teatteri

Miko Jaakkola, teatterinjohtaja, Kaajanin Kaupunginteatteri

Hilkka Hyttinen, teatterinjohtaja, Jyväskylän Kaupunginteatteri

Vihtori Rämä, teatteriohjaaja, free lancer

Angelika Meusel, teatterinjohtaja, Rakastajat-teatteri

Mistä näkökulmasta kukin puhuu? Aloituspuheenvuorot.

PYÖKÄRI

Laitosteatterin näkökulma. Haluan **enemmän ketteryttä**, mutta **TES riesana**. Vapaiden ryhmien ja muiden teattereiden ja oppilaitosten kanssa tehty yhteistyö onnistunut, samoin kansainvälisyys. Joustavampi kokonaisuus tavoitteena, kyky operoida eri suuntiin. Enempi intohimoa ja tahtotiloja. Teatterijohtajan velvollisuus tai työ mahdollistaa niitä intohimoja.

MEUSEL

Rakastajat-teatteri, vapaan kentän näkökulma. Valmennukset ja muut osa-alueet täydentävät teatteria. Miten teatteri pysyy elävänä, miten ihmiset saadaan teatteriin. **Miten pysytään kiinni tässä yhteiskunnassa ja tuodaan uudetkin katsojat teatteriin.** Miten vaikuttaa teatterin keinoin. Maahanmuutto-ongelma, ilmastonlämpeneminen. **Yhteisötyö**

ja eri raja-aitojen murtuminen eri taiteiden välillä - miten ottaa kaikki käytössä olevat resurssit käyttöön. Ei ole toivottavaa että VOS kuivettuu. Miten säilyttää sivistys? Miten saada ihmiset ajattelemaan, pohtimaan, ravistumaan? Miten teatteri saadaan yhteiskunnan keskelle?

RÄMÄ

Teatteriohjaaja, johtanut paria teatteria, **en ole kokenut mielekkääksi vapaan kentän ja laitosteattereiden dikotomiaa** - se ei tuota järkevää keskustelua. Toivon sen keskustelun loppumista. Haluaisin tehdä/ajatella/kehittää pyhän kolminaisuuden; **rahoittajien, tekijöiden ja katsojien kolminaisuus**. Tämä kolminaisuus on se joka synnyttää sen yläkehyyksen, joka keskipakoisvoiman lailla **haluaa museoida ja toisintaa teatterin sellaisena kuin se halutaan nähdä ja sellaisena kuin sitä toistetaan**. Teatterin ympärille rakentunut valtakulttuuri teatteritaiteen sijaan. Asiat eivät ole kunnossa niin kauan kuin teatteri ilmenee niin samankaltaisena paikkakunnasta riippumatta. Haluaisin purkaa ja tutkia ja räjäyttää sen pyhän kolminaisuuden ja sen kulttuurin, joka on teatterin ympärille rakentunut - museoivat/konservoivat voimat, jotka kieltävät teatterin potentiaalia, joka sillä mihinkään sitoutumattomana taidelajina saattaisi olla.

JAAKKOLA

12 vuotta johtamista putkeen molemmilla puolilla. Takomo, Kajaanin teatteri. Miten yhteistyötä pystyttäisiin tekemään lisää, miten liikkua raja-aitojen yli. Paljon on tapahtunut, malleja, toimintatapoja ja sopimuksia on tullut paljon lisää. **Yhteistyö onnistunut murtamaan vanhoja rakenteita**. Mitä haluaisin? Olen kokenut huolestuttavana **taiteellisen teatterin elintilan kapeneminen**. Miten saataisiin avattua elintilaa. Ohjelmistot muuttuvat yhä riskittömämmiksi, turvallisuushakuisuus lisääntyy. Alustuksessa sanottiin että leijonanosa menee VOS-rakenteelle ja suurin osa menee vielä ei-taiteilijoille. **Haluaisin muuttaa sitä rakennetta niin, että taiteilijalle ohjattaisiin enemmän rahaa**. Esimerkiksi OKM pisteytysmalli, jolla vähennetään tai lisätään valtionosuuksia oli liian kiireellisesti tehty, mutta siinä oli paljon hyviä pointteja. Esimerkiksi taiteellisen henkilökunnan määrästä sai paljon pisteitä, mikä oli hyvä. Maaritin kanssa samaa mieltä siitä että rakenteet ovat liian jäykkiä.

HYTTINEN

Jyväskylän kaupunginteatteri. Työhaastattelussa kysyttiin samat kysymykset. Tanskan kokeellisesta teatterikorkeakoulusta - sieltä

tulleena hierarkkisuus tuntuu vieraalta. Haluan puhua kaikki talon henkilökunnan kanssa läpi ja haluan kuulla minkälaisia ajatuksia henkilökunnalla on talon kehittämistä. **Talossa on jo paljon taiteellista potentiaalia. Hierarkkisuus on pitänyt sitä potentiaalia piilossa.** Läpinäkyvyys puuttuu. Muutos ei tapahdu hetkessä, mutta siihen on aikaa. Olosuhteet merkitykselliselle taiteelle ovat mainiot; miten virtaavuus sisään ja ulos voisi korostua? En ole toiminut johtajana kaupunginteatterissa aikaisemmin, ja olen ottanut asenteen, että voin aina kysyä 'miksi näin tehdään'. **Vastustaa rakenteen imua toimia samalla tavalla kuin aina on tehty.**

KESKUSTELU

PIIA SOIKKELI

Onko niin, että onko tuottaja taiteilija on kiinni talosta? Vapaan kentän talo Tampereella ja tuottaja haluaisi tuoda omaa taiteellista panostaan, mutta täytyy keskittyä vain käytännön työhön. Aika ei riitä. Telakka teki kansainvälisen ponnistuksen ja kuten Miko Jaakkola sanoi, mutta tylymmän, niin rahoituksen kuukausittainen toteutuminen ja se talkoo, jolla sitä tehtiin, valtion taholta ei rahoitusta. Kordelin rahoittajana. Jos taide edellä lähdetään, valtion tulee toimia rahoittajana.

RAUTAVUOMA

Tuotannollinen työ on panos taiteelliseen työhön.

ESA KIRKKOPELTO

Esitystilanteeseen liittyen, jakolinja teatterin ja esitystaiteen välillä.

Voivatko nämä vahvistaa toisiaan? **Miksi festivaalit jakautuvat?** TEAKin vastuulla kehittää tuottajakoulutus, aloitteet sinne. Kyse resursseista on myös ekologinen kysymys - täytyy pystyä tekemään myös vähemmällä rahalla.

ALEKSIS MEANEY

Liittyen Esan kommenttiin niin Dramatenissa vuosikurssin mukana hyväksytään **tuottajaopiskelija joka kulkee kurssin kanssa rintarinnan,** mukana luomisprosessissa, tuottaa tehtävät esitykset. Tuottaja osana työryhmää. Hyviä tuloksia tästä mallista. **Miksei meillä ole vastaavaa?**

JAAKKOLA

Talo on riippuvainen tuottajasta, mutta yhteistyösopimukset on jo niin monimutkaisia että talot eivät selviydy niistä kansainvälisissä tuotannoissa. On pakko palkata ulkopuolinen tuottaja koska talo ei selviä

EU hakemuksista. Rahoitusta koskien niin OKM teatterilaissa sanotaan että rahoitus myönnetään taiteellisin perustein. Se pitäisi nostaa esiin.

RÄMÄ

Tuottajan palkkaaminen ei ole ratkaisu teatterin ongelmiin tai rahoituksen vähenemiseen. Se on korkeintaan reaktiota siihen miten nyt mennään mutta se ei ratkaise pidemmän päälle mitään. Ratkaisut piilee paljon isommissa ja laajemmissa kerrostumissa. Millaisia teoksia teemme? Miten kommunikoimme ulos päin? **Kun teatterin katsojista ruvettiin puhumaan asiakkaina ruvettiin olemaan syvällä paskassa.**

LINDA WAHLGREN

Ovatko katsojat asiakkaita? Mitä tapahtuu kun yleisöpohja vanhenee? Tyypillinen katsoja on yli 40v. hyvinkoulutettu nainen. Mitä tapahtuu kun heitä ei enää ole? Koskee kaikkia kenttiä. Mistä löytyy uudet yleisöt?

PYÖKÄRI

Pitää olla katsojia. Ongelma VOSseilla on se että pitää tavoittaa tietty katsojamäärä, jotta rahoitus pysyy koossa. Jos jokin osa kolmesta pettää...

RÄMÄ

Kyse on myytistä. Talo voisi pyöriä perusrahoituksesta, jos asioita budjetoi toisin. Siitä ei voi vetää väittämää että pitäisi tuottaa jotakin tiettyä rakenteesta johtuen.

PYÖKÄRI

Toinen asia joka rajoittaa VOSsia on tilat, jotka sanelevat miten tiloissa voi toimia.

RÄMÄ

Taas myytti, tila vain tilana.

PYÖKÄRI

Tiloja voi käyttää kyllä toisillakin tavoilla mutta sitä ei voi tehdä jatkuvasti.

HYTTINEN

Kun tulee ulkopuolelta teatteriin pelkää että romuttaa kaiken, mutta sanon, ettei romuttamistarvetta ole. Katsojan arvostus. En tee teatteria itselleni vaan katsojia varten ja ihan sama sanotaanko niitä katsojiksi vai asiakkaisiksi. Niiden kanssa halutaan kommunikoida. Kun tulen vapaalta kentältä niin haluan että mietitään, mikä se esitys on. **Aukaistaan**

rakennus pariksi päiväksi ja kutsutaan ihmiset sisään kertomaan mitä sieltä halutaan. Elämänpalvelusteatteria. Annetaan koneisto ulkopuolisille.

JAAKKOLA

Pohjoisessa katsojakysymys näyttäytyy niin että yleisö ikääntyy. Teatteri menettää ne uudet katsojat kun nuoret eivät käy teatterissa, 30-40 -vuotiaat, ne menetetään. Miten heidät saataisiin koukutettua? Vihtorin väitteeseen täytyy sanoa että mitä Maarit puhui rahoituksesta niin se lipputulo on iso osa.

RÄMÄ

Jos on budjetoitu niin teoriassa mahdollista toimia niinkin että on nolla esitystä vuodessa.

LAURI MATTILA

Miten rakennetta pitäisi konkreettisesti saada joustavammaksi?

RÄMÄ

Instituutio on vain keskinäisten sopimusten pohjalta synnytetty, muuttaminen/instituutio on helvetin kevyttä. Ei tarvitse kysyä lupaa keneltäkään. Raskaus on korviemme välissä.

WAHLGREN

Mitä joustaminen konkreettisesti on?

PYÖKÄRI

Erilaiset toimintatavat eri ihmisten kanssa. Synnyttää rotaatiota. Kaikkien laitosten pitäisi olla sellaisia että siellä tulee koko ajan uutta, ettei siitä tule museaalista firmaa. **Täytyy muuttaa vähän kerrallaan.** Olisi ihana tuulettaa kerralla mutta rajoitteet (myös asenteet).

JAAKKOLA

Resursseista täytyy mainita että meillä on siellä **sellainen tilanne että siellä on 5 esitystä omia ja pienempiä tuotantoja. käytännössä on rahaa neljään.** mutta neljällä teatteri ei tule vuotta toimeen. Yksi aina ratkaistaan yhteistyöllä tai muulla. Ohjelmapaikat pitää suunnitella parin vuoden päähän ja sitä yhteistyötä ei silti vielä tiedä. Mielellään suunnittelisi enemmänkin koska resurssia ei vaan ole. Miten rakenteen mieltäisi vielä paremmin uusiksi. Miten prokkiksia tehdään ja miten paikallisten kanssa sovitaan esimerkiksi pukusuunnittelijoiden kanssa - tekeekö ne esimerkiksi koko visuaalisen ilmeen?

RÄMÄ

Resurssikysymys on... Miellän että aina jos syyksi asetetaan aika raha tai joku muu resurssi niin silloin vika ei ole koskaan siinä, vaan ongelma on siinä, mitä esimerkiksi Esa sanoi: miten voimme käyttää mahdollisimman hyvin sitä mitä meillä on.

MATTILA

Jäi mieleen alkupuheenvuoroista Angelikan kysymys siitä miten teatteri saataisiin takaisin yhteiskunnan keskiöön ja Hilikka ehdotti että ovet auki, kutsutaan yleisö sisään, mutta mitä muilla on ajatuksia?

PYÖKÄRI

Kyllä ihmisiä on kutsuttu ja dialogia voisi monella tavalla lisätä, mutta se vaatii jonkin imun - esimerkiksi Virossa teatterissa istuu kaikki nuoret ihmiset. Se tulee ilmiönä. Kyllä minä uskon että kyllä ne vaan tulee. Ollaan aika huipulla kävijämäärien suhteen. Pelkään enemmän sitä että no - ajattelin että en puhuisi rahasta. **Jos raha vähenee, se tarkoittaa että ohjelmisto viihteellistyy** joissain paikoissa ja tuotannot muuttuu tietyn tyyppiseksi, kustannustehokkaiksi, ja sekin on köyhdyttävä samankaltaistava. 2-3 näyttelijää, ei suunnittelijoita, kärjistettynä.

JAAKKOLA

Tuohon vielä minua kiinnostaa sellainen rakenteellinen että **teatterit lähtisivät eriytymään** koska esimerkiksi VOS-teatterin tehtävä tällä hetkellä on tehdä monipuolisesti kaikille mutta entä jos ne tekisivät vain sitä missä ne on vahvimpia? Esimerkiksi Kajaanissa meillä on ollut pitkään lastenteatteria ja kehitetty sitä. Entä jos sanottaisiin Kuopiolle että älkää tehkö sitä lastenteatteria, tehkää jotain muuta. Tähän ryhmät voisi kutsua mukaan. **Varataan tilaa erikoistumiselle.** Laajamittainen keskittyminen siihen mihin on hyvä.

SOIKKELI

Telakalla parikymmentä henkeä keskusteli voisiko VOSsilla olla performanssivapaat viikot eli ajankohta milloin kiertueet tapahtuu olisi jo kalentereissa. **Tällä hetkellä talot ensin rukkaa aikataulunsa ja kiertueryhmät joutuvat sovittamaan toimintansa taloilta saamiinsa aikatauluihin.** Tilanne aiheuttaa tarpeetonta ja hankalaa työtä, aikataulutus helpottuisi merkittävästi, jos muutos saataisiin aikaan. Ryhmät muodostaisivat pankin, josta laitokset voisivat valita haluamaansa sisältöä.

PYÖKÄRI

Samaa on ehdotettu ennenkin mutta se ei vielä ole mennyt läpi.

PAULIINA HULKKO

2003 tai 2004 Ohjaajaliitto järjesti täysin samanlaisen illan, miten ryhmät ja VOS toimisivat yhdessä. Tätä on selvästi tehty, mutta valitettavasti hyvin vähän on muuttunut. **Koulutus täytyy muuttaa niin että dikotomia ei vahvisteta.** Näyttelijöitä ei ole tässä tätä tapahtumaa järjestävässäkin ryhmässä. Koulutus ei voi enää vahvistaa edelleen vallitsevia rakenteita vaan rakenteita täytyy purkaa.

KAISLA PIRKKALAINEN

Koulutus on ainut keino jolla teatterikenttä muuttuu. Tyyli lähtee koulutuksesta.

EERO ENQVIST

Näkökulma siihen että teatterin pitää avata ovensa ja olla läpinäkyvä ja tehdä yhteistyötä. Tässä ei voida ratkaista tätä keskustelua (kun se vaatisi enemmän aikaa) mutta jos teatteri on sellaisessa tilanteessa, että rahoittajalta tulee avautumisvaatimus se johtaa siihen, että teatteri keksimällä keksii sitä, se ei synny aidosta tarpeesta mennä johonkin. Pitää keskustella siitä mitä/ketä se palvelee. Hyvä että koulutus otettiin esiin! Näyttelijöiden puolesta pelkään että jos ei ole riittävä koulutusta niin näyttelijät joutuu tehtäviin joissa niille vain sanotaan mitä tehdään.

WALLGREN

Vaarana joutua tilanteeseen, jossa taiteilijat joutuvat sosiaalityön alueelle vailla pätevyyttä toimia siellä.

MATTILA

Seuraavaksi konkreettisia ehdotuksia.

--

TAUKO

--

SANNA UUTTU

Ehdotettu kiertueviikkojen varaaminen teatteritalojen kalentereihin muodostaisi (hamassa tulevaisuudessa) eräänlaisen festivaalirakenteen. Katsojana ajattelen et tähän kuulostaa ihanteelliselta.

WAHLGREN

Tämä ei ole viimeinen mahdollisuus puhua näistä asioista - ei ole tarkoitus muodostaa konsensusta siitä mitä pitäisi tehdä vaan muodostaa ryhmiä, jotka voivat viedä näitä pidemmälle. 11.11. Baltic Circlen yhteydessä seuraava tapaaminen. Lätsä summaa.

MATTILA

Keskustelu on kiihkeää ja palavaa, vitutuksen moottorilla voi edetä. **Rundausviikot, tuottajakoulutus, koulutuksen dikotomioiden purkaminen, eriytyminen, paikallinen profiloituminen, läpinäkyvyys työpaikalla, hierarkioiden purkaminen, avoimet ovet, matalammat kynnykset (esim. lippujen hinta), OKMn pisteytys**, miten rahaa pitäisi jakaa ja teatterin toimintaa mitata. Olemme miettineet että pitäisi tehdä road trip teattereihin ja teatteriyhdistyksiin, saada aikaan taidekeskustelua yhdistysten ja hallitusten välillä. **Perustulo, työnjakaminen ettei osa kuole burn outiin ja osa nälkään.**

KIRKKOPELTO

Esitystaiteen keskuksen missiona rakentaa valtakunnallinen esitystaiteen kenttä, jos tämä yhdistyisi valtakunnallisesti VOS-teattereiden kanssa niin johan alkaisi tapahtua. Nuoret yleisöt ovat siellä - festareilla, tempauksissa. Tämä pitäisi saada tapahtumaan VOS-teattereiden ympärille, koska ne takaisivat isomman profiilin.

HELENA RYTI

Meidän pitäisi alkaa sisälläkin mieltä hierarkioiden purkua, miten järjetön yhä olemassa oleva hierarkia saadaan purettua. Teemme teatteria yhdessä ja kuten Hulkko sanoi jo koulutukseen liitettävä yhdessä tekeminen. Missä se näyttelijä järjestäjäryhmässä? Kun haetaan uusia yleisöjä meidän koululaiset ne ei enää käy teatterissa, meidän pitäisi taiteilijoina vaikuttaa siihen, että olisi opettajia jotka tietäisi mitä ilmiöpohjainen oppiminen tarkoittaa.

HULKKO

Yksittäisten esitysten kierrättäminen **esityspankki**, esimerkiksi tanssin aluekeskukset, jotka ovat myös hyvä yhteistyötaho.

MEANEY

Kyllähän Teakissa puhuttiin jo 2005 Mika Myllyahon ja Maarit Ruikan peruina ja työryhmäperusteinen tekeminen korostunut.

LAVASTE

Toteutamme Avoin näyttämö -pilottia, ja Lahdessa kun olemme avanneet tämän näyttämön meihin otti yhteyttä luokanopettaja, joka aloitti peruskouluissa draamak kasvattajana, palkan maksaa opetustoimi.

JAANA TASKINEN

Angelika aloitti sivistystyön jatkamista - niin kauan kuin nuorten mielestä teatteri näyttäytyy instituutiona niin se ei välttämättä kiinnosta. Nuorilla teatteritaiteen pitäisi hahmottua samalla tavalla kuin musiikki, että sitä voi harrastaa konserttisaleissa ja bändikämpillä tai kunnianhimoisemmin. Teatterin ja esittävien taiteiden tuominen oppilaiden arkeen on jo tärkeää. **Konkreettinen ehdotus: kun palkkaatte yleisötyöntekijöitä palkkaa taiteilijapohjaisia.**

HYTTINEN

Läpinäkyvyyden ja avoimien ovien täytyy tulla talon sisältä, tekijöiltä. Se että ryhmiä kutsutaan kertomaan mitä he haluavat ei toimi, ryhmiä täytyy kutsua ottamaan talo haltuun. Tyhjää tilaa on. Hiphop ja rapskene mahtuu taloon teatteritreenien sekaan.

JAAKKOLA

Viedä teatteri sinne missä yleisö on. Meillä on tulossa 2016 madhouserakenteeseen esitys. Se on muodostunut tosi hyvin. Madhouse, tanssiryhmä, OKM ja hankerahoitus ja kaikki tämä pystytään pyörittämään ja saadaan täysin erilainen konteksti ja yleisö ja näkyvyys - budjetti on vain monimutkaisempi, ihmiset ovat eri puolilta suomea.

PYÖKÄRI

Koululaiset saa kyllä innostumaan, ongelma on siinä että kaikki pitäisi saada ilmaiseksi, koska kouluilla ei ole yhtään määrärahoja. Lahdessa kerättiin materiaali kouluista ja vietiin kouluihin, ja sillä kertaa koulu maksoi. Lahdessa oli parempi rahoitus tähän, Tampereella ei niinkään. Joutuu tekemään tolkkottomasti töitä koululaisten eteen koska sieltä ei tule rahoitusta. Työehtosopimukset pitäisi määritellä uudelleen. Pitäisi sopia työntekijän kanssa toimenkuva ja pitäisi saada paikallinen sopiminen isommaksi eikä rajata mitä voi tai ei voi tehdä. Näyttelijän voi kiinnittää vain 1.8 alkaen enkä ymmärrä sitä. **Ihmiset joustavat, mutta säädökset eivät.**

MEUSEL

En ehdota ratkaisua mutta mietin että kun emme ole yksin maailmassa niin onko jo käytäntöjä jotka jo toimivat. Miksi Virossa kaikki käy

teatterissa? Olemmeko tarpeeksi auki maailmaan? On paljon ideoita mitä voisimme jo työstää.

HULKKO

Pienet ryhmät tarvitsevat esityspankkia. VOSsin keventäminen TESsiä avaamalla, mutta voisiko esimerkiksi osa henkilöstöstä olla free-sopimuksilla? Residenssit? Lyhyemmät harjoitusjaksot joihinkin esityksiin, erityyppiset esitykset, nopeampaa reagointia esimerkiksi ajankohtaisiin aiheisiin.

PYÖKÄRI

Siksi VOS maksaa kun siellä on ne työehtosopimukset, jossa myös harjoitusajat.

VILLE

Hieman yhteiskunnallisesti syvempään aiheeseen niin kiinnostaa vaan et miten teatterikenttä tähän maahanmuuttoaiheeseen: mitä voidaan tehdä? Miten siihen voidaan suhtautua teatterin keinoin?

MIKKO BREDENBERG

Näyttelijä, opettaja, tutkija. Rajaan tähän: dikotomioiden purkaminen näyttelijöiden koulutuksessa. Pitäisi kiinnittää ja vahvistaa ajattelua näyttämön näkökulmasta eikä roolikeskeisesti. **Näyttelijäntyö ja ohjaajantyö ei millään ratkaisevalla tavalla eroa toisistaan.**

RÄMÄ

Joensuussa tehtiin 8 yhteistuotantoa edellisvuonna. Siellä oli valmius työehtosopimuksen puitteissa kokeilla tietyn porukan kanssa kokonaistyöaika ja työryhmä määritteli itse työaikansa. Laitoin Kansikseen ja Työvikselle että mitä jos ottaisi jonkin tietyn joukon esitystaiteista kiinnostuneita ja toimisi samalla tavalla kuin Työehtosopimuksen päivittäminen tähän päivään. Teatterialan koulutus ja henkilökunnan koulutus - meillä Joensuussa maanantait oli aina omaa opiskelua, omaa taiteellista työtä. Teatterin rooli yhteiskunnassa? Teatterit aneemisia ja poteroituneita. Teatteriesitysten vietyvyys. Ei saatavuus.

JAAKKOLA

Pohjoisten teattereiden yhteistyönä perustettiin, joka talossa näyttelijäpankki, johon sai ilmoittautua ne jotka halusivat kiertää. Ohjaaja sai valita koko pankista eri taloilta. Toinen konkreettinen esimerkki tämä eriytymiskehitys niin, miten siihen päästäisiin miten

teatterit kehittäisi omia vahvuuksiaan? Aluteatterit saisi isommat alueet, voisi toimia koko Suomessa. Tai muuttaa **aluetuet kiertuetueksi**, koska kiertueet on niin kalliita. **Jos annettaisiin rahat ryhmille eikä taloille.**

SOIKKELI

Suomen sisällä olevien esitysten kiertämistä ei tueta. Vain ulkomaille saa tukea.

PIRKKALAINEN

Toimimme rahoituskanavien ulkopuolella EU-rahoituksella, kun on pystynyt muuttamaan sen näkökulman siitä, että lähdetään taidepohjalta ja sitä tehdään ulkopuolella, omalla kustannuksella, mutta pari vuotta sitten lähettiin siitä ajatuksesta että olemme **lähiteatteri**. Ja johan alkaa tulla rahaa. Siinä tavoitetaan ja saavutetaan ne ihmiset jotka ei mene maakuntateattereihin. Teatteri viedään sinne.

NOORA DADU

Miten niitä maahanmuuttoaiheita saisi teatteriin niin vastaus on siinä että nuoria maahanmuuttajia teatterikorkeakouluun. Nuorisoteatteria ja harrastustoimintaa maahanmuuttajanuorten keskuuteen. Saattaa vaatia työtä perheidenkin kanssa. **Tarvitaan enemmän opiskelijoita jotka vastaa sitä väestöä mitä meillä on.**

LAVASTE

Varmaan ajattelin että miten työnkuvia voisi avartaa ilman että se olisi hirveää, liittyy hierarkiaan. Miten ihmiset voisivat toimia laajemmin teatterissa, miten avaaminen olisi muutakin kuin riski?

MEANEY

Briteissä oli erilaista. Liitot murskattiin Thatcherin aikaan siellä eikä rahoitusta ole yhtä paljon kuin täällä, mutta kiertuetoiminta on viety huippuunsa. Kaikki kiertävät. Esimerkiksi Skotlannin kansallisteatterilla ei ole vakituisia tiloja. Siellä on tahoja joiden ainoa funktio on tarjota tila. Vapaissa ryhmissä tuottaja pyrkii keksimään rakenteen, joka palvelee kaikkia. Jokainen sopimus laaditaan yksitellen.

WAHLGREN

Jokainen voi tehdä jotain. Tehkää töitä. Aika loppu, kiitos. Jatkuu!